

היום נלמד בעזרת ה':

## כתובות דף נא

**ההוא יתום ויתומה:** שאביהם השאיר רק מטלטלין, והם באו לרבא בכדי שיפסוק איך לתת להם מזונות. אמר רבא תתנו ליתום הרבה מזונות בשביל שיסיפיקו גם ליתומה. אמרו לו רבנן הרי אתה אמרת שלמזונות הבנות נותנים רק מקרקע ולא ממטלטלי? אמא להם רבא הרי אם הוא היה רוצה שפחה שתעזור לו היינו נותנים לו, כל שכן כאן שהיא אחותו והיא גם תשמש אותו ותעזור לו.

\*

**תנו רבנן:** לדעת רבי מוציאים למזונות ופרנסה (= נדוניה לבנות) של הבנות גם ממטלטלין שהם 'נכסים שאין להם אחריות'. אבל לדעת רבי שמעון בן אלעזר לא מוציאים ממטלטלין אלא רק מקרקעות שהם 'נכסים שיש להם אחריות' (= שהלווה כסף מחבירו הקרקעות שלו אחראיות לחוב, כי המלוה תמיד יוכל לגבות את החוב מהקרקע של הלווה אם לא יפרע לו את החוב).

**ולדעת רשב"א - מנכסים שיש להם אחריות:**

מוציאים לבנות מן הבנים: כלומר מוציאים למזונות ופרנסת הבנות מהבנים היורשים את הקרקעות.

**ולבנות מן הבנות:** אם יש רק בנות שיורשות, והבנות הגדולות החזיקו בנכסים – מוציאים מהם את החלק המגיע לבנות הקטנות בירושה, כדי שתירשנה כל הבנות בשווה.

**ולבנים מן הבנים:** כנ"ל כשיש רק בנים והגדולים החזיקו בנכסים.

**ולבנים מן הבנות - בנכסים מרובים:** אם הבנות הגדולות החזיקו בנכסים, מוציאים אותם מהם ונותנים אותם לבנים הקטנים שהם היורשים של האב, וזה דוקא כשהאב הוריש הרבה נכסים שיסיפיקו גם למזונות ופרנסת הבנות. אבל אם האב הוריש רק נכסים מועטים, משאירים אותם לבנות הגדולות בשביל מזונות ופרנסה שלהם והבנים יחזרו על הפתחים (שכך אמרו חכמים לקמן קח' שהבנות יזונו והבנים יחזרו על הפתחים).

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור  
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com



052-342-4473



## נכסים שאין להם אחריות:

מוציאים לבנים הקטנים מהגדולים שהחזיקו במטלטלין בכדי שכולם ירשו בשווה.

וכן מהבנות הגדולות לקטנות כשהאב השאיר אחריו רק בנות וכנ"ל.

וכן מוציאים מהבנות הגדולות שהחזיקו במטלטלין ונותנים לבנים הקטנים שהם היורשים ולא הבנות.

אבל לא מוציאים לבנות מן הבנים לצורך מזונות ופרנסה (וכפי שביארנו).

\*

**משנה: לא כתב לה כתובה:** גם אם הבעל לא כתב לאשתו כתובה שבה הוא מתחייב לתת לה כסף כשיגרשה או כשימות - מאתיים לבתולה ומנה לאלמנה – הוא חייב לתת לה את הכסף, מפני שזו תקנת בית דין שאינה תלויה בכתובה.

**כתב לה שדה שוה מנה:** בכתובה לאשתו הבתולה, ולא כתב בכתובה שכל נכסיו יהיו אחראים לכתובה – אינו יכול לטעון מגיע לך רק השדה הכתובה בכתובה, אלא כל נכסיו אחראים לכתובה ומגיע לה מהם מאתיים.

**אם תשתבאי אפרקינך:** 'אם תפלי בשבי אני אפדה אותך ואשיב אותך להיות אשתי'. ובבעל כהן שאינו יכול להחזיר את אשתו שנפלה בשבי כי אשת כהן שנאנסה אסורה על בעלה - מדובר שלא כתב לה 'אם תפלי בשבי אני אפדה אותך ואחזיר אותך למדינתך'.

**נשבית חייב לפדותה:** המשנה חוזרת ומוסיפה הבהרה בענין. הבעל התחייב לפדות את אשתו עוד קודם שנשבית, ולכן לאחר שנשבית אינו יכול לגרש אותה עד שיפדה אותה ויחזירנה לביתו.

**לקתה חייב לרפאותה:** אם היא לקתה בחולי חייב לרפאות אותה, כי הרפואה נחשבת כמזונות שהוא חייב לאשתו. אבל הוא יכול לגרש אותה ולהיפטר מרפואתה, כי לא התחייב לתת לה מזונות אלא רק כל עוד היא אשתו ואינו חייב לתת מזונות לגרושתו.

**גמרא: מני:** משנתנו האומרת שאם לא כתב כתובה חייב לתת את הכסף המגיע לה – סוברת כדעת רבי מאיר.

והיא כותבת התקבלתי ממך מנה: הוא עושה 'קומבינה' עם אשתו הבתולה בכך שהוא מבקש ממנה שתכתוב לו 'שובר' שהיא קבלה ממנו מנה ואז הוא יצטרך לתת לה רק מנה. נמצא שלדעת רבי יהודה מנה ומאתיים אינם תנאי בית דין, לכאורה.

**אימא סיפא:** אלא שמהסיפא של המשנה מוכח כדעת רבי יהודה ולא כדעת רבי מאיר. נמצא שיש סתירה בין הרישא לסיפא.

**אחריות טעות סופר הוא:** אם בשטר חוב לא כתוב שכל הנכסים אחראים להלוואה – הרי זו טעות של הסופר שהשמיט את הפיסקה הזו מהשטר, אבל בכל מקרה הנכסים אחראים להלוואה והמלווה גובה את חובו מנכסים משועבדים (= נכסים שנמכרו לאחר ההלוואה שהם משועבדים לפרעון החוב).

במשנה נאמר שגם אם לא כתב הבעל שכל נכסיו אחראים לכתובה – הם אחראים לה, ולכאורה הכוונה שאם ימכור הבעל את הנכסים האישה תגבה את כתובתה מהם.

**הגמרא מביאה את המחלוקת, ולאחר מכן מסכמת את הקושיא:**

**מצא שטרי חוב:** אם כתוב בשטר שיש אחריות נכסים של הלווה להלוואה, אפילו אם הלווה מודה ואומר אני חייב למלווה את הכסף – המוצא לא יחזיר את השטר למלווה. כי אנו חוששים שמא באמת הלווה כבר החזיר את החוב, אלא שהלווה והמלווה עשו 'קנוניה' ביניהם שהלווה יאמר שהוא עדיין לא פרע את החוב כדי להוציא את הכסף מהלקוחות שקנו את הנכסים ולהתחלק יחדיו ברווחים.

**וחכמים אומרים:** גם שטר שלא כתוב בו אחריות לא יחזיר, כי כל שטר חוב יש בו אחריות באופן אוטומטי. 'חכמים' זהו רבי יהודה שהיה הבר פלוגתא של רבי מאיר.

**וכי תימא כולה רבי מאיר:** כלומר הרישא של המשנה היא רבי מאיר כפי שאמרנו, וגם הסיפא כרבי מאיר, כי אמנם רבי מאיר סובר בשטר חוב שאחריות לאו טעות סופר אבל בתכונה הוא יסבור שהיא כן טעות סופר.

**חמישה גובין מן המחוררין:** מנכסים בני חורין ולא ממשועבדים (נכסים שכבר נמכרו לאחרים). כי הם דברים שאין להם קצבה והלקוחות לא יכלו להיזהר מהם (אבל בדבר קצוב כגון הלוואה שלוה המוכר, הם ידעו מהו הסיכון שהם לוקחים על עצמם בקניית הקרקע).

**פירות ושבח פירות:** אדם שגזל שדה מחבירו ומכר אותה לאדם אחר, והקונה התמים השקיע בה והשביח אותה וגידל בה פירות, ואז בא הנגזל והוציא את השדה עם הפירות וההשבחה מהקונה. הנגזל משלם לקונה רק את הסף שהקונה השקיע בהשבחה של הקרקע, אבל לא את הכסף של התשואה שהקרקע שווה היום לאחר ההשבחה. והולך הקונה למוכר-הגזלן וגובה ממנו את הכסף ששילם על הקרקע, וכן את הכסף שהפסיד בתשואה של השבחת הקרקע, וכן את הכסף שהפסיד בפירות. אלא שאת הכסף של הקרקע עצמה הוא גובה מנכסים משועבדים, אבל את ההשבחה ואת הפירות הוא גובה רק מבני חורין מכיון שאין להם קצבה לא יכלו הלקוחות להיזהר מהם.

**והמקבל עליו לזון את בן אשתו:** מבעלה הקודם. הבן גובה את המזונות רק מנכסים בני חורין כי למזונות אלו אין קצבה.

**וגט חוב:** שטר חוב שלא כתוב בו אחריות הנכסים לחוב.

ברשימה זו נמצאים שטר חוב לצד כתובת אישה. ובהכרח שזו דעתו של רבי מאיר הסובר ששטר חוב שאין בו אחריות אין זו טעות סופר. נמצא שהוא לא מחלק בין שטר חוב לכתובה?

**איבעית אימא רבי יהודה:** משנתנו סוברת שאחריות טעות סופר ולכן ברישא גם אם לא כתב לה מנה או מאתיים חייב לתת לה אותם, ומה שאמר רבי יהודה שיכול לסכם עם אשתו שתכתוב לו שובר על חלק מהסכום אין זו סתירה למשנה שלנו, כי המשנה שלנו מדברת במקרה שלא כתבה לו שובר.

**ואיבעית אימא רבי מאיר:** הסובר שאחריות לאו טעות ספר היא, ומה שכתוב בסיפא שאם לא כתב לה 'כל נכסי אחראים לכתובתיך' הם אחראים לה בכל אופן – זהו דוקא בנכסים בני חורין ולא המשועבדים.

\*

**חיישין שמא תחילתה באונס וכו':** כלומר אפילו שאנוסה מותרת לבעלה הישראלי, אבל מכיון שחוששים שבסוף הבעילה היא כבר נתרצתה לעבירה ממילא היא נאסרה על בעלה ככל אשת איש שזינתה.

שרים עצרו במילים וכו': כלומר הם יכלו להשיב תשובה אבל הם עצרו את עצמם והניחו כף יד על פיהם. וכך התנהג אביו של שמואל. הגמרא מבארת שאביו של שמואל יכל להשיב: בשבוייה הקילו כי לא ראינו שהיא נבעלה בפועל אלא זהו רק חשש שמא היא נבעלה, (ואם היא נבעלה יש חשש שהיא נתרצתה לבסוף).

**אונס דשריה רחמנא:** אישה אנוסה שהתורה התירה אותה לבעלה – איך יתכן מקרה כזה במציאות הרי תמיד נחשוש שסופה ברצון?

**ופליגא דרבא:** הסבור שאפילו אם האנוסה אומרת 'תעזבו אותו כי אם לא היה אונס אותי הייתי שוכרת אותו מרצוני' – היא עדיין נחשבת אנוסה מותרת לבעלה, משום שהאנס הלביש אותה ב'יצר זנות' באונס והיצר הזה גורם לה לרצות אותו לבסוף.

**והיא לא נתפשה אסורה:** הגמרא לומדת את הפסוק כך: דוקא 'היא' שלא נתפשה (באונס אלא ברצון) אסורה (על בעלה) אבל הנתפשת באונס מותרת על בעלה (כלומר הדיוק הראשון הוא: 'לא נתפשה אסורה' אבל נתפשה מותרת). ומ'היא' מדוייק דיוק נוסף: שיש אישה אחרת שאפילו אם היא לא נתפשה באונס אלא ברצון היא מותרת – זו האנוסה שסופה ברצון.

**תניא אידך:** עבשיו הגמרא לומדת מהדיוק הנ"ל לכיוון ההפוך: שיש לך אחרת שאפילו אם היא נתפשה באונס היא אסורה - והיא אשת כהן.

**אמר רב יהודה אמר שמואל וכו':** גם כן מהדיוק הנ"ל אלא שהוא מדייק כמו הדיוק הראשון רק לענין אחר - קידושי טעות.

**הני נשי דגנבו גנבי:** אותם נשים שגנבו אותן גנבים מתחת יד בעליהן, מותרות לבעליהן.

**קושיא:** והרי כשהן אצל הגנבים הן מביאות להם לחם ומזון, וא"כ הן נבעלות לגנבים ברצון ומדוע מותרות לבעליהן? תירוץ: הן עושות זאת מחמת פחד.

**קושיא:** והרי כשהגנבים נלחמים הן מושטות להם חיצים לירות? תירוץ: הן עושות זאת מחמת פחד.

**ודאי שבקינהו:** אבל ודאי שאם הגנבים עוזבים אותן ומרשים להן לחזור לבעליהן והן הולכות מרצונן לגנבים שהן אסורות על בעליהן.

**ת"ר:** 'שבויי מלכות' כלומר נשים ששבה המלך לתשמיש הרי הן כשביויות ומותרות לבעליהן, אבל 'גנובי ליסטות' כלומר נשים שנשבו ע"י גזלנים אינן כשביויות ואסורות על בעליהן.

**קושיא:** והרי יש ברייתא שכתוב בה להיפך - ששבויי מלכות אסורות וגנובי ליסטות מותרות?

**נמצא שיש סתירה בין הברייתות בין על שבויי מלכות ובין על גנובי ליסטות.**

**תירוץ:** אין סתירה על שבויי מלכות, לפי הדבר תלוי באיזה מלכות מדובר. במלכות אחשורוש דינן כשביויות לפי שהוא מלך גדול והיא יודעת שהוא לא ישא אותה והיא נבעלת לו באונס, אבל במלכות אדם ששמו 'בן נצר' (= שהיה ליסטים וכבש עיירות ומלך עליהם ונעשה ראש לליסטים) הן אסורות לבעליהן לפי שהיא סוברת שהוא ישא אותה ולכן נבעלת לו ברצון.

וכן אין סתירה על גנובי ליסטות, לפי שהדבר תלוי באיזה ליסטים מדובר. בבן נצר הן אסורות לפי שהיא סוברת שהוא ישא אותה והיא תהיה אשת מלך ולכן נבעלת לו ברצון, אבל בסתם ליסטים היא אינה חפצה בו והיא נבעלת לו באונס.

**קושיא:** נמצא שברייתא אחרת קוראת לבן נצר 'מלך' וברייתא אחרת קוראת לו 'ליסטים'.

**תירוץ:** לגבי אחשורוש הוא נחשב לליסטים, ולכן הברייתא שעוסקת במלך אחשורוש קוראת לשביויות של בן נצר 'גנובי ליסטות', והברייתא שעוסקת בסתם ליסטים קוראת לשביויות של בן נצר 'שבויי מלכות' לפי שלגבי סתם ליסטים הוא נחשב ל'מלך'.